

# Slik kan skolehagen bli litt villere

Naturmangfoldet i verden er under press, og mange arter av insekter blir stadig færre. I Norge gjelder dette blant annet flere arter av bier, humler og sommerfugler. Disse artene er pollinatorer – de hjelper planter med å lage frø, frukt og bær. Uten pollinatorer ville mange planter, og mye av maten vi mennesker spiser, ikke kunne vokse.

Selv små områder kan gjøre en forskjell. Når vi gir litt mer plass til naturen i skolehagen, kan vi skape leveområder for mange arter av planter, insekter og smådyr. En skolehage kan derfor være et viktig lite bidrag til å ta vare på naturmangfoldet.

Samtidig er skolehagen en levende læringsarena. Her kan elever utforske naturen i praksis, stille spørsmål og gjøre egne observasjoner. Arbeid i skolehagen gir også gode muligheter til å jobbe med **bærekraftig utvikling**, som er et av de tverrfaglige temaene i læreplanen (LK20).

## Hva betyr det å gjøre skolehagen villere?

En villere skolehage betyr ikke at alt skal gro igjen. Det handler om å gi naturen litt mer plass og legge til rette for liv. Noen enkle tiltak kan være:

### 1. **La noen områder vokse fritt**

Når gress og blomster får vokse litt mer naturlig, kan planter som kløver og løvetann gi viktig mat til humler og bier.

### 2. **Plant blomster som gir pollen og nektar**

Blomster som blomstrer gjennom hele sesongen gir mat til pollinatorer fra vår til høst.

### 3. **Ta vare på kvister, blader og dødt treverk**

Små hauger med kvister eller ved kan bli leveområder for mange insekter og smådyr.

### 4. **Lag steder der insekter kan bo**

Insekthotell, vedstabler eller små jordhauger kan gi skjul og steder der insekter kan legge egg.

### 5. **Gi tilgang til vann**

Et lite vannfat eller en grunn skål med steiner kan gi insekter og fugler tilgang til vann på varme dager.

### 6. **Unngå sprøytemidler**

Kjemikalier kan skade insekter og andre arter i naturen.

## En skolehage for læring og natur

Når skolehagen blir litt villere, blir den også mer spennende å utforske. Her kan elever oppdage nye planter, observere insekter og lære hvordan arter er avhengige av hverandre i naturen.

Gjennom aktiviteter i skolehagen kan elever utvikle forståelse for hvordan naturen fungerer, hvordan mat produseres, og hvordan mennesker kan ta mer bærekraftige valg. På den måten blir skolehagen et sted der **kunnskap, nysgjerrighet og ansvar for naturen kan vokse sammen.**

### Hvorfor er pollinatorer viktige?

Pollinatorer er dyr som hjelper planter med å bli pollinert. De flytter pollen fra en blomst til en annen slik at planten kan lage frø og frukt.

Pollinatorer kan være:

- bier og humler
- sommerfugler
- blomsterfluer
- noen biller og andre insekter

Mange planter er helt avhengige av pollinatorer for å kunne formere seg. Når vi legger til rette for pollinatorer i hager og grøntområder, bidrar vi derfor også til mer naturmangfold.

### Hva kan elever lære i skolehagen?

Skolehagen gir muligheter til praktisk og utforskende læring. Her kan elever blant annet:

- lære om naturmangfold og økosystemer
- observere pollinatorer og andre insekter
- undersøke hvordan planter vokser
- lære hvordan mat blir produsert
- reflektere over bærekraftige valg

Skolehagen kan brukes i flere fag, blant annet naturfag, mat og helse, kunst og håndverk og samfunnsfag.

## Dette kan du gjøre i din egen hage

Også små hager og balkonger kan bidra til mer naturmangfold. Noen enkle tiltak kan være:

- plante blomster som gir pollen og nektar
- la noen områder vokse litt friere
- lage et lite insekthotell
- sette ut en liten skål med vann til insekter
- unngå bruk av sprøytemidler

Små tiltak kan gjøre en stor forskjell – både for naturen og for opplevelsen av hagen.

